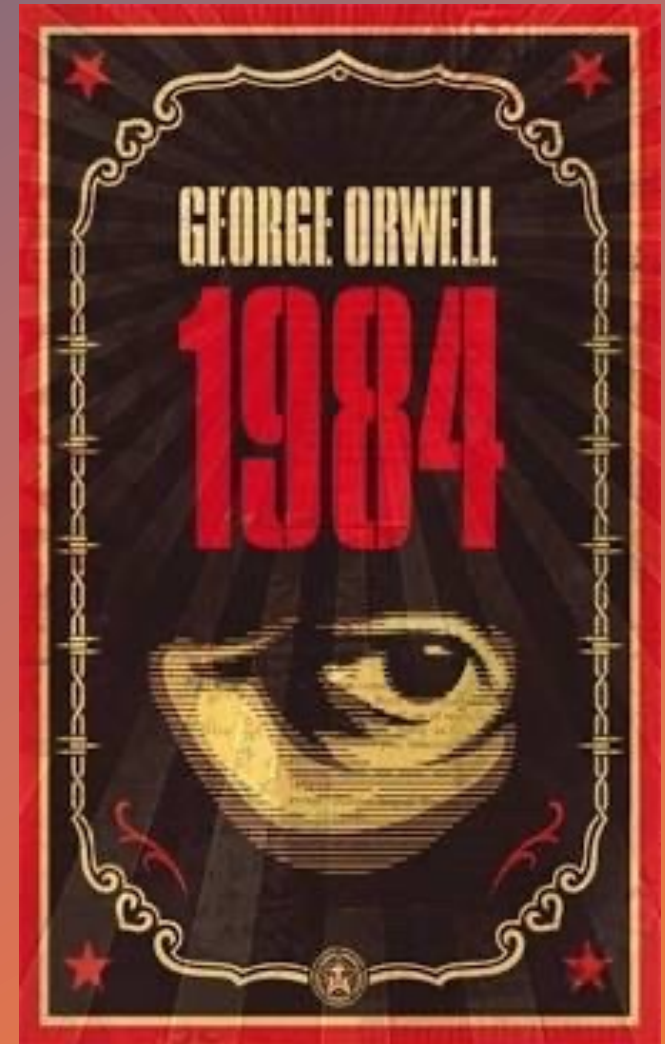

Storebror ser dig

SeniorNet Olle Bratt 2025-04-14

Vad
förutspådde
Orwell 1949
för 1984 ?

Oligarkisk totalitär diktatur

Ständigt i krig

Konstant övervakning

Hjärnkontroll av allmänheten

Historien ändras så makten får rätt

Lögner, övervakning, manipulation

Orsak / verkan

Vad beror
det på

Vad kan vi
göra

Hur

Lämnar spår

Myndigheters register

Rörelsemönster - kameror, telefon-master,
köp via betal/kreditkort, sociala medier

Riktade utskick, bondfångeri

Kommunikationsutveckling

Massmedia > Radio
TV > Film (1:M)

Telefoni, mail, sociala
medier (1:1) >
(M:M)

Globalisering, språk >
"Alla" kan
kommunicera bra på
engelska

Omedelbar kontakt,
inga fördröjningar

Teknikutveckling

Datorer – lagring och
bearbetning av information

Miniatyrisering

Kapacitetssökning

Pris/prestanda

Tillgänglighet

Privata datorer 1980

Telefonmodem

BBS > Sociala Medier

Videotex – AltaVista - Google

Dos > Apple Lisa > Windows (WordPerfect Word)

Fax

Memo > mail

Internet 1995

Bredband 2000

Web > Wap > App

Smartphone 2011

SVENSKA BBS:

TELEFON, NAMN, ÖVERFÖRINGS PROTOKOLL:

- Tel: 08/ 30 83 56; SARA; XMODEM.
- Tel: 08/ 54 79 78; Downtown FIDO; XMODEM.
- Tel: 08/ 92 94 32; I:a Atariklubben.
- Tel: 08/ 715 31 72; Nacka BBS FIDO; XMODEM/Kermit.
- Tel: 08/ 726 25 50; Future Hacker Center FIDO; XMODEM/Kermit.
- Tel: 08/ 750 69 40; Camelot; XMODEM
- Tel: 08/ 759 58 14; Björns BBS Fido; XMODEM/Kermit.
- Tel: 08/ 760 33 12; Yellow PC.
- Tel: 08/ 771 02 80; The Strapper BBS.
- Tel: 08/ 774 00 70; Computext.
- Tel: 019/ 22 65 74; Rabbit.
- Tel: 021/ 35 23 46; Västeråsmonitorn; Punter.
- Tel: 031/ 26 66 17; Garfield Fido; XMODEM/Kermit.
- Tel: 031/ 30 50 60; Svenska Atariklubben.
- Tel: 031/ 52 21 01; Discovery Fido.
- Tel: 036/ 13 05 75; Pathfinder Fido; XMODEM/Kermit.
- Tel: 040/ 54 91 89; South Swedish Fido; XMODEM/Kermit.
- Tel: 046/ 15 10 93; Lunmail.
- Tel: 054/ 16 69 88; Suncity fido.
- Tel: 0492/ 610 23; VABBS; (OBS! Ring endast mellan 21.30 - 07.00)
- Tel: 0510/ 204 09; A.T.L.
- Tel: 0521/ 606 89; GDF/CCS; Punter.
- Tel: 0586/ 570 58; Äpplet.
- Tel: 0753/ 360 50; B.A Multiteknik; Punter.
- Tel: 0762/ 106 77; Circus; XMODEM.
- Tel: 0764/ 652 65; WPUG.
- Tel: 0766/ 33203; G.A.B.S.S.
- Tel: 0910/ 591 91; Rathole; Punter.

L.L.Bean®
Women's Striped Oxford Shirt
\$16.00

An easy-care blend of 60% cotton/40% polyester. Sizes: 6-20.

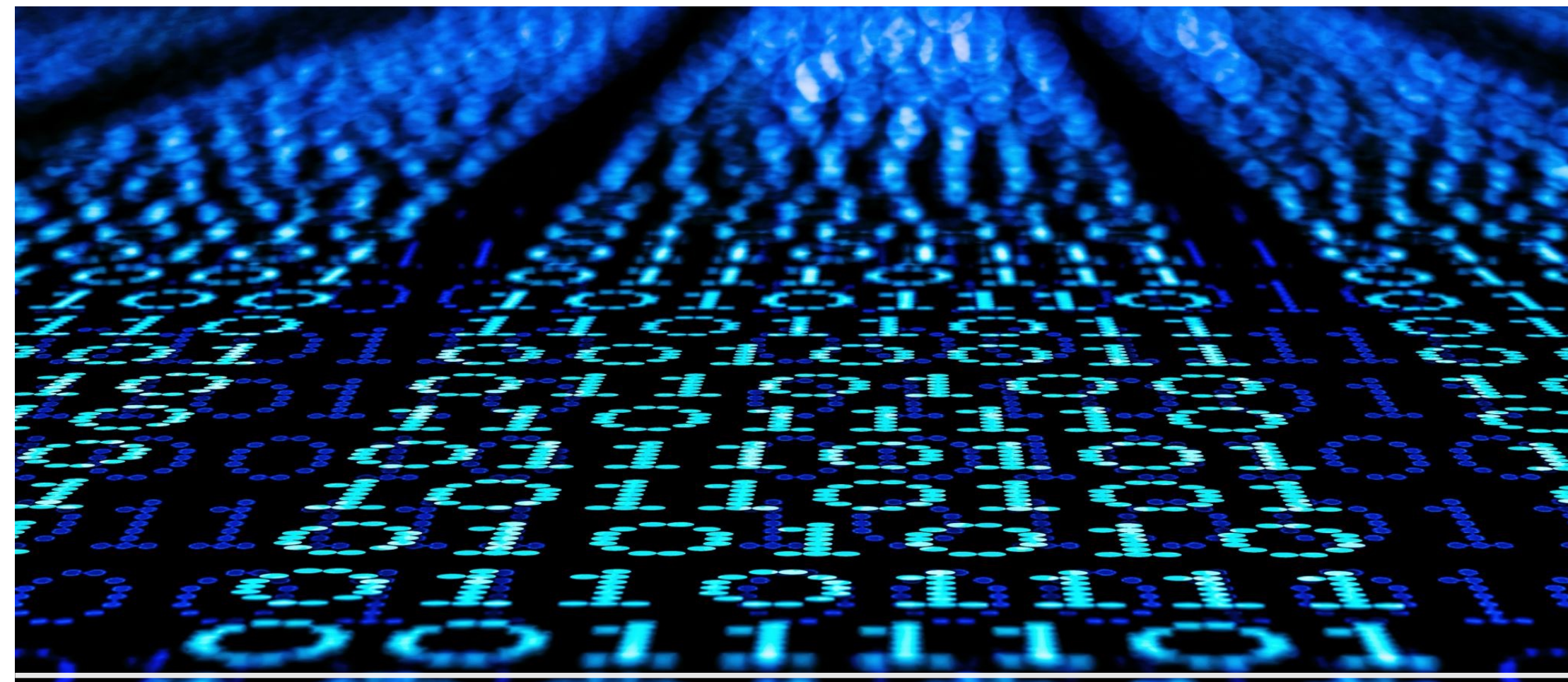
BLUE RED KELLY BROWN YELLOW PINK

ORDER: (800) 555-5555 VISA AMEX Mastercard

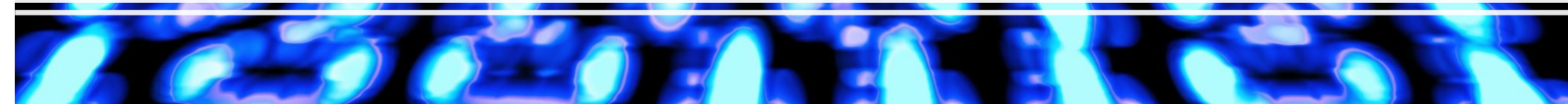
NAME: _____

MO#

CONNECTION	PER TECHNICAL PROGRAM
100	100
101	101
102	102
103	103
104	104
105	105
106	106
107	107
108	108
109	109
110	110
111	111
112	112
113	113
114	114
115	115
116	116
117	117
118	118
119	119
120	120
121	121
122	122
123	123
124	124
125	125
126	126
127	127
128	128
129	129
130	130
131	131
132	132
133	133
134	134
135	135
136	136
137	137
138	138
139	139
140	140
141	141
142	142
143	143
144	144
145	145
146	146
147	147
148	148
149	149
150	150
151	151
152	152
153	153
154	154
155	155
156	156
157	157
158	158
159	159
160	160
161	161
162	162
163	163
164	164
165	165
166	166
167	167
168	168
169	169
170	170
171	171
172	172
173	173
174	174
175	175
176	176
177	177
178	178
179	179
180	180
181	181
182	182
183	183
184	184
185	185
186	186
187	187
188	188
189	189
190	190
191	191
192	192
193	193
194	194
195	195
196	196
197	197
198	198
199	199
200	200

Big data - datahav

SUPERHJÄRNOR

- GÅR IGENOM HELA DATAHAVET
- BLIXSNABBT

ALGORITMER

SAMMANSATTA VERKSAMHETSREGLER

OM OCH OM OCH OM OCH OM OCH
OM ..... VILLKOR

VÄLJ ALLA PERSONER SOM BOR I GÄVLE
ÄR MELLAN 60 OCH 80 ÅR GAMLA OCH
ÄR INTRESSERADE AV SKIDÅKNING

”Gammal”
kontroll från
myndigheter

Offentlig förvaltnings insamling och
registerhållning av data om oss

Personnummer

Deklarationer

Inkomstuppgifter

Adresser

Kartuppgifter

Brottsregister

Vi lämnar också själva ett moln av data efter oss

- Mobiltelefon – var vi är
- Sociala medier – inlägg, interaktioner, historik
- Webbsurfande – cookies, spårningsalgoritmer samlar data om vanor
- Smarta enheter – sensorer i klockor o kameror registrerar aktiviteter

Spåren efter oss lagras i datahavet

- Det egna molnet kan kombineras med offentliga uppgifter
- Ålder, adress
- Bilregister <> inkomst

- Åsikter, inlägg, likes kan kombineras med offentliga uppgifter. Kartläggning möjlig.
- LinkedIn och facebook är nu viktiga inslag vid rekrytering
- Skelett i garderoben

Bias och egenintressen - generellt

- Objektivitet saknas
- Företag kan köpa sig plats - att bli prioriterade vid sökningar
- Sökningar ger svar som föder nya klick och frågor.
- Att vi är kvar på en plattform så länge som möjligt – exponerade för påverkan
- Känslor prioriteras.
- Åsikter förstärks
- ”Click baits”

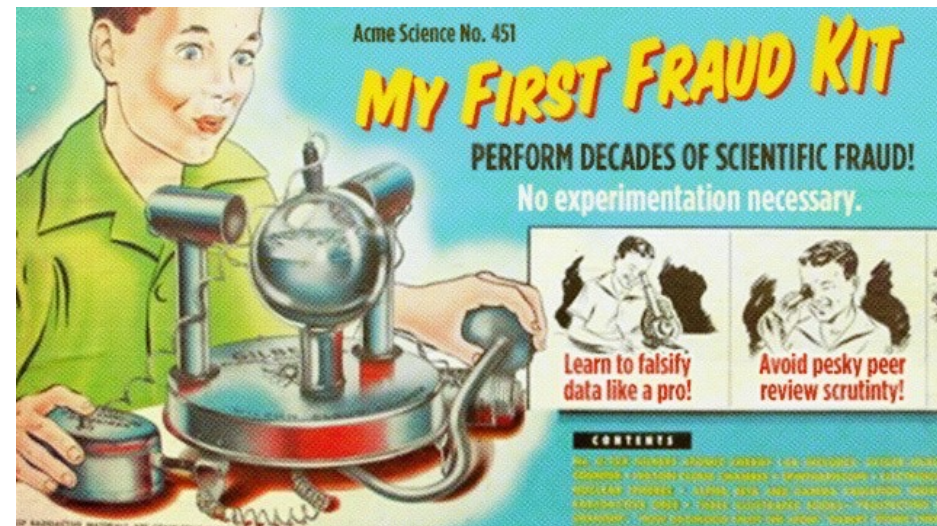
Köpförslag /direktreklam

- Bra eller dåligt?
- Kan vara bra som komplement i vetenskap om bias
- Reklam tenderar att ta över

Vetenskap eller sekterism

- Etablerad vetenskap > Öppen
- Ej etablerad vetenskap > klimatförnekare
- ”Udda” vetenskap > Antivaxers
- Hemsnickrad kunskap > Trump
- Sekt > Filadelfia Knutby
- Humbug > Plattjordare
- Lätt att hitta många gelikar och därmed motargument. Isolering

Troll

- Försöker forma o förstärka åsikter.
- Döljer eller förfalskar sin identitet.
- Startar inlägg på sociala medier.
- Förvanskar halvsanningar.
- Försöker starta drev
- Starka åsikter och känslor

Lurendrejeri

- Internet – tekniskt välutvecklat men ansvarsmässigt omoget
- Mail
- Messenger / WhatsApp
- Facebook
- Ingen kontroll och billigt

Influencers

- Kändisar > pratar om varor > kändisar
- Kändisar > reklamfilm
- Butikssäljare

- Driver osunda ideal – smalhetstävlingar

- Produktexperter > Pratar om prylar

Hur övervakas kineser? (Provverksamhet)

- Staten vet allt
- Poängsystem – du får plus om du är en god medborgare minus om du är dålig
- Många + ger förtur till skolor, bostäder, äktenskap
- Många – ger det motsatta
- Miljontals TV-kameor
- Områdeschefer rapporterar

Hur utvecklas USA

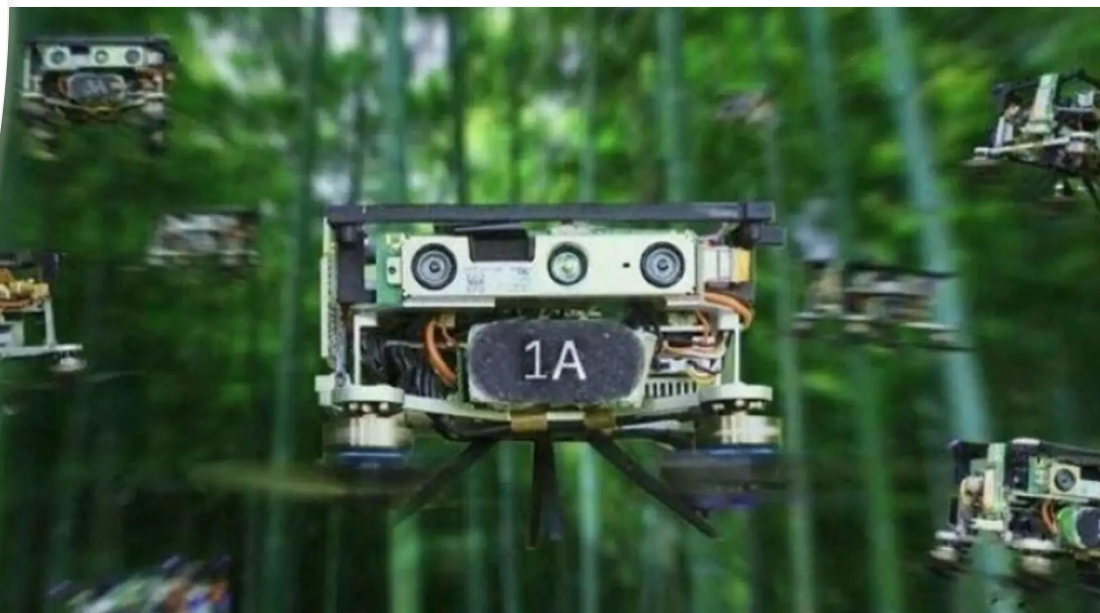
- Läser färre nyanserade nyheter?
- Nyheter partiska?
- Medveten polarisering
- Kategoriska åsikter
- Fakta o lögn blandas
- Agressivitet
- Hot

Farliga saker – på olika sätt

- Atombomber
- Drönarsvärmar navigerar genom skog

Drönarskydd

Dragonfire – bekämpning med LASER

DroneHunter – jakt med NÄT

Validrone – spårning mot intrång

Decentralisering

Lagliga motmedel

- Lagstiftning
- Stärkta regler för digital identitet EU
- Krav på digital spårbarhet
- Möjligheter ska erbjudas inte krävas
- Ansvarig utgivare
- Grundlagsskyddade medier
- Utgivningsbevis
- Lagstiftning på G. Långsamt. Frivillighet en väg? Alla kan vara utgivare - svårt

Möjliggöra uppföljning

Journalistik

Politik

Juridik

Alternativa medier

- Ingen rekommendation
- Bluesky <> X
- Facebook <> Signal el Telegram
- Email > gmail, outlook

- Medvetenhet om val borde skapa nya alternativ

Utveckling av medier

- Byte idag sker beroende på upplevt nyhetsvärde och var den egna målgruppen finns
  - Borde styras av krav på autentisering och möjlig ansvarsutmätning
  - Betalningsmodellen
  - Man tröttnar
-
- Facebook > Instagram > TikTok
  - SMS > WhatsApp

Nyhetsinflation

- Dagstidningar o tablå-TV upplevs som tråkiga
  - Många får sin information från populära sociala-medier
  - Kort, lättsmält, enkla sanningar
  - Det som väcker mest uppmärksamhet blir läst
  - Helst ska man inte behöva läsa
- Borde skolan ge samhällsinformation större utrymme?

Allmänbildning

- **Allmänbildning** bred kännedom om allmängiltiga ämnen
- Ett moget omdöme och medvetenhet om gränserna för den egna kunskapen
- Ofta anses det, att allmänbildning omfattar den kunskap om världen som "alla borde känna till".

- Skyddar det mot populism? Mot förenklade lösningar? Mot demagoger?

Eget ansvar

- Hålla sig allmänbildad - robust
- Hålla sig ajour – kunskap
- Uppdatera Teknik
- Välja medier
- Tänka källkritiskt / sunt förnuft
- Stäm av med andra

